

NMV nieuwsbrief nr. 2016-08, 8 september 2016

Berichten voor de nieuwsbrief kunt u sturen naar NMV-secretaris@spirula.nl.
Sylvia van Leeuwen, Secretaris NMV

NMV najaarsbijeenkomst op zaterdag 8 oktober, thema “schelpen en slakken van het Caribisch gebied”

De najaarsbijeenkomst heeft dit jaar een centraal thema, namelijk “mollusken van het Caribisch gebied”. Zowel mariene schelpen als landslakken zullen uitgebreid aan bod komen. De Nederlandse Antillen zijn in 2010 opgeheven als staatkundige eenheid, en sindsdien zijn de BES-eilanden (Bonaire, Saba en Sint Eustatius) bijzondere gemeenten van Nederland. Dat betekent dat Nederland hiermee ook een tropische flora en fauna heeft. Omdat deze eilanden niet los gezien kunnen worden van het Caribisch gebied, heeft het NMV-bestuur dat gehele gebied als onderwerp gekozen voor de ALV.

Plaats: Informatiecentrum Zanderij Crailoo van het Goois Natuurreservaat, Naarderweg 103 (N524), Hilversum. Het Informatiecentrum ligt halverwege tussen Hilversum en Bussum, direct ten noordwesten van de natuurbrug (zie kaart onderaan dit bericht). Het is goed bereikbaar per trein (1,5 km lopen vanaf NS-station Bussum-Zuid) en per auto (niet ver van de A1 tussen Amersfoort en Amsterdam). Bij het centrum zijn voldoende gratis parkeerplaatsen.

Programma:

- 10.00 uur: Zaal open
- 10.30 uur: Opening en huishoudelijke mededelingen door Anthonie van Peursen, voorzitter NMV
- 10.45 uur: Vindplaatsen in het Caribisch gebied. Wat zijn de favoriete plekken om schelpen en slakken te zoeken? Sylvia van Leeuwen
- 11.15 uur: Lezing door Bert Hoeksema van Naturalis Biodiversity Center: “Koraal-etende slakken van de Cariben”. De afgelopen jaren is vanuit Naturalis op Curaçao onderzoek verricht aan slakken die koraal eten. Het gaat om gastropoden van de families Ovulidae en Muricidae. Hierbij is er op gelet of deze roofslakken een duidelijke voorkeur vertonen voor een beperkt aantal soorten koraal of een meer generalistisch dieet vertonen.
- 11.45 uur: Veiling van enkele boeken en oude prenten van schelpen en slakken, die Edi Gittenberger aan de vereniging heeft geschonken. De opbrengst is voor de verenigingskas.
- 12.15 uur: Lunchpauze met:
 - Uitdelen nieuwe Basteria en Vita Malacologica

- Determinatie meegebracht materiaal
- Wie een frisse neus wil, kan een bezoek brengen aan het meertje met vlonderpad direct achter het informatiecentrum
- Er is geen restaurant in de buurt, neem dus zelf een lunchpakket mee. Voor koffie en thee wordt gezorgd.

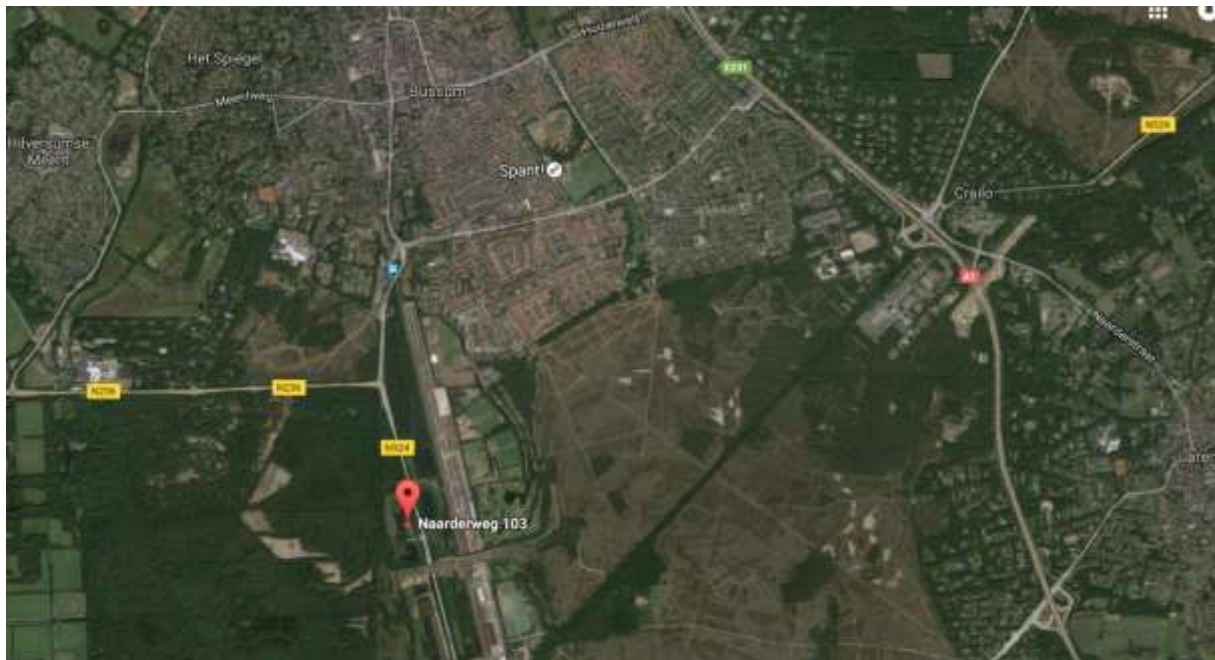
14.00 uur: Lezing door Rob Moolenbeek : “Onderzoek naar de mariene weekdieren van de Nederlandse Antillen - van Rijgersma tot nu”.

14.30 uur: Lezing door Ad Hovestadt: “Leven op een eiland: de landslakken van de ABC-eilanden”. Ad geeft een overzicht van de typische soorten, de relatie tussen de landslakkenfauna van de eilanden het nabij gelegen Venezuela: is de fauna vooral Caribisch dan wel Zuid-Amerikaans? Hij zal ook kort ingaan op de verschillen in interpretatie, Baker die veel ondersoorten benoemt en Wagenaar Hummelinck die alles op een grote hoop veegt.

15.00 uur: Thee en interactief gedeelte:

- Een determineerworkshop, waar u uw schelpen uit het Caribisch gebied op naam kunt laten brengen door experts. Ton de Winter, Ad Hovestadt (landslakken), Marien Faber en Rob Moolenbeek (mariene schelpen). Neem uw vondsten dus mee!
- Een interactieve uitwisseling van goede locaties om schelpen en slakken te zoeken in het Caribisch gebied.
- Uiteraard is er voldoende tijd om ervaringen van de zomervakantie uit te wisselen en onderling contacten te leggen, of om alsnog het natuurgebied achter het centrum te bekijken.
- Bert Jansen zal de herziene druk van de KNNV-Veldgids slakken en mossels toelichten, waarbij u de gelegenheid heeft in gesprek te gaan met de auteur.

16.30 uur: Einde programma

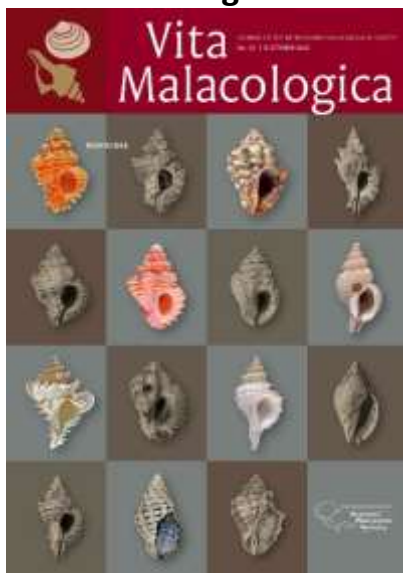
Wij hopen u in groten getale te mogen ontvangen!
Het bestuur

Nieuwe nrs van Basteria en Vita Malacologica (waarschijnlijk) af te halen op de najaarsdag 8 oktober

Op 8 oktober zullen zeer waarschijnlijk nieuwe nummers verschijnen van Basteria en Vita Malacologica (onder het voorbehoud dat de drukker op tijd kan leveren). Om portokosten te besparen zullen de nieuwe nummers in de lunchpauze van de NMV najaarsdag worden uitgedeeld aan de abonnees. Geef het door aan de secretaris (NMV-secretaris@spirula.nl) als je jouw nummers af komt halen, dan zorgen we dat ze voor je klaarliggen. Ben je er die dag niet bij, dan ontvang je je tijdschrift(-en) zo spoedig mogelijk daarna per post.

Jan Kuiper, verzending tijdschriften
Sylvia van Leeuwen, secretaris NMV

Vita Malacologica 15 met thema Muricidae op komst

Vita Malacologica 15 heeft als thema Muricidae en zal waarschijnlijk op de najaarsvergadering van 8 oktober ten doop gehouden worden (mits de planning van de drukker het toelaat). In totaal hebben 10 auteurs uit binnen- en buitenland meegewerkt aan dit nummer, waaronder de bekende Muricidae expert Roland Houart. In dit nummer worden 12 nieuwe soorten, 1 nieuw geslacht en 1 vervangende naam geïntroduceerd. Diverse genera worden gereviseerd en diverse bijdragen zijn deels of geheel aan fossiele Muricidae gewijd. Met 104 pagina's en 29 platen (grotendeels in full colour) is het een heel divers en kleurrijk nummer geworden.

U kunt zich nog op deze jaargang 2016 abonneren door u aan te melden bij NMV-secretaris@spirula.nl en de (extra) contributie over te maken naar de NMV.

Gijs Kronenberg en Jan Johan ter Poorten,
Redactie Vita Malacologica

NMV verenigingsdagen 2^e helft 2016

Wegens de grote verbouwing bij Naturalis vinden de bijeenkomsten plaats op **een nieuwe locatie: Botanie gebouw Naturalis**. Adres: Nieuwenhuizenweg 19, 2314 XP Leiden. De ingang van dit gebouw is om de hoek aan de Harteveltweg 7, 2314 XX, Leiden (navigatie-instelling). Bij het gebouw is gratis parkeergelegenheid en het ligt op loopafstand van NS station Leiden Lammenschans. Wij zijn Naturalis zeer erkentelijk dat zij ons tijdens de verbouwing van het museum onderdak blijven verschaffen. Vaste deelnemers hebben een PDF toegestuurd gekregen met uitgebreide informatie over het gebruik van de locatie en een routebeschrijving. Andere leden kunnen deze opvragen bij Gab Mulder, e-mail gabmulder@hetnet.nl.

De bijeenkomsten zijn eens per maand op zaterdag van 10.00 – 16.30 uur. De opzet van deze dagen blijft het zelfde als voorheen. De entree is gratis. In het gebouw is geen restaurant, dus neem uw eigen lunchpakketje mee. De data voor de bijeenkomsten in de 2e helft 2016 op de nieuwe locatie zijn:

- 24 september – thema Europese zwaardscheden en mesheften (het genus *Ensis*)
- 22 oktober
- 19 november
- 17 december

Met vriendelijke groet,
Guus Gulden, Joop Eikenboom en Henk Menkhorst

NMV Verenigingsdag op zaterdag 24 september: thema Zwaardscheden en mesheften

De werkgroep Europese mollusken gaat zich dit keer buigen over de familie Zwaardscheden en Mesheften. De volgende soorten worden behandeld:

<u>Solenidae</u>	<u>Verspreiding</u>
<i>Solen marginatus</i> Pulteney, 1799	West-Europa tot Mauretanië, Midd. Zee
<i>Solen guinaicus</i> Von Cosel, 1993	Zuidelijk Mauretanië tot Angola
<u>Pharidae</u>	
<u>Cultellinae</u>	
<i>Ensis ensis</i> (L., 1758)	Skagerrak tot Marokko, Middellandse Zee
<i>Ensis siliqua</i> (L. 1758)	Noorwegen tot Portugal (Algarve zeldzaam)
<i>Ensis minor</i> (Chenu, 1843)	Britse eilanden tot Marokko, Midd. Zee
<i>Ensis magnus</i> Schumacher, 1817	IJsland, Noord-Noorwegen, Marokko, Alboran
<i>Ensis leei</i> Huber, 2015	Noord-oost USA, Zuid-Noorwegen tot Normandië (Cotentin) + Gijon
<i>Ensis goreensis</i> (Clessin, 1888)	West-Sahara tot Zuid-Angola, Kaapverden
<i>Phaxas pellucidus</i> (Pennant, 1777)	Noord-Noorwegen tot Marokko
<i>Phaxas adriaticus</i> Coen, 1933	Middellandse Zee incl. Adriatische Zee
<i>Phaxas tenellus</i> Von Cosel, 1993	Noord-Mauretanië tot Noord-Angola
<i>Sinucultellus atlanticus</i> Von Cosel, 1993	Senegal tot Noord-Angola
<u>Pharinae</u>	
<i>Pharus legumen</i> (L., 1758)	Britse eilanden tot Marokko, Midd. Zee
<i>Pharus chenui</i> Von Cosel, 1993	Senegal
<i>Nasopharus elegans</i> Von Cosel, 1993	Mauretanië tot Noord-Angola
<i>Sinupharus combieri</i> (Fischer-Piette & Nicklès, 1946)	Zuid-Marokko tot Senegal
<i>Sinupharus africanus</i> (Chenu, 1843)	Senegal tot Noord-Angola
<i>Sinupharus bernardi</i> Von Cosel, 1993	Mauretanië tot Noord-Angola
<i>Sinupharus curtus</i> Von Cosel, 1993	Mauretanië tot Noord-Angola

Bekendere synoniemen:

Cultellus pellucidus (Pennant, 1777) = *Phaxas pellucidus*

Cultrensis adriaticus (Coen, 1933) = *Phaxas adriaticus*

Ensis americanus (Gould, 1870) = *Ensis leei*
Ensis arcuatus Jeffreys, 1865 = *Ensis magnus*
Ensis directus (Conrad, 1843) = *Ensis leei*
Ensis phaxoides Van Urk, 1964 = *Ensis ensis*
Ensis sicula Van Urk, 1964 = *Ensis ensis*
Solen guineensis Gray in Hanley, 1842 = *Solen guinaicus*
Solen rotundatus Spengler, 1794 = *Solen marginatus*

Gebruikte literatuur:

- Ardevini, R & T. Cossignani (2004): West African seashells (including Azores, Madeira and Canary Is.) - L'Informatore Piceno: Ancona, Italy
- Arias A., & N. Anadón (2012): First record of *Mercenaria mercenaria* (Bivalvia: Veneridae) and *Ensis directus* (Bivalvia: Pharidae) on Bay of Biscay, Iberian Peninsula.
- Boer, Th. W. de & R.H. de Bruyne (1983): De Amerikaanse zwaardschede *Ensis directus* (Conrad, 1843) in Nederland – *Basteria* 47 (5-6): 154.
- Bruyne R.H. de (2004). Veldgids nr.14: Veldgids Schelpen – KNNV Uitgeverij (Utrecht) & JBU (Utrecht)
- Bruyne R.H. de, & Th. W. de Boer (2008): Schelpen van de Waddeneilanden – Fontaine Uitgevers, 's-Graveland.
- Check List of European Marine Mollusca (CLEMAM), on line beschikbaar op:
<http://www.somali.asso.fr/clemam/index.clemam.html>
- Cosel, R. von., (1993): The razor shells of the eastern Atlantic. Solenidae and Pharidae 1 (Bivalvia: Solenacea) – *Archiv für Molluskenkunde, Adolf Zilch-Festschrift* 122: 207-299.
- Cosel, R. von., (2009): The razor shells of the eastern Atlantic, part 2. Pharidae: 2: the genus *Ensis* Schumacher, 1817 (Bivalvia, Solenoidea) – *Basteria* 73 (1-3): 9056.
- Cosel R. von, S. Gofas, J.-M. Poutiers (2014): Nomenclatural notes on some European marine bivalve species – *Iberus* 32 (1): 65-85.
- Essink, K., (1985): On the occurrence of the American jack-knife clam *Ensis directus* (Conrad, 1843) (Bivalvia, Cultellidae) in the Dutch Wadden Sea - *Basteria* 49: 73-80.
- Essink, K., (1986): Note on the distribution of the American jack-knife clam *Ensis directus* (Conrad, 1843) in N.W. Europe (Bivalvia, Cultellidae) – *Basteria* 50 (1-3): 33-34.
- Gofas S., D. Moreno & C. Salas (2011). *Moluscos Marinos de Andalucía, Volume 2* – Universidad de Málaga, Servicio de Publicaciones e Intercambio Científico
- Janssen A.W., & G.A. Peeters, & L. van der Slik (1984): De fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegeten, tweede serie (slot) – *Basteria* 48 (4-5): 91-219.
- Jensen, Kathe R. (2015): NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – *Ensis directus* – From: Identification key to marine invasive species in Nordic waters – NOBANIS www.nobanis.org, Date of access x/x/201x.
- Moerdijk, P.W., (2000): Zwaardscheden en mesheften – Tabellenserie van de Strandwerkgemeenschap KNNV, NJN en JNM.
- Moerdijk, P., (2016): Nieuwe wetenschappelijke naam voor de Amerikaanse zwaardschede: *Ensis leei* Huber, 2015 – *Spirula* 407: 21
- Nordsieck F. (1969). *Die europäischen Meeresmuscheln (Bivalvia), Vom Eismeer bis Kapverden, Mittelmeer und Schwarzes Meer* – Gustav Fischer Verlag, Stuttgart
- Raven, H., (2015): *Ensis directus* (Conrad, 1843) van Noordwest Spanje – *Spirula* 402: 33-35.
- Severijns, N., (2008): An illustrated key for the western European Solenidae and Pharidae – *Gloria Maris* 46(6): 127-141, maart 2008

Tebble, N., (1966): British Bivalve Seashells, A Handbook for Identification – Trustees of The British Museum (Natural History)

Urk, R.M. van., (1964): The genus *Ensis* in Europe – *Basteria* 28 (1-2): 13-44.

Urk, R.M. van., (1964): De Nederlandse *Ensis*-soorten – *Basteria* 28 (3-4): 60-66.

Urk, R.M. van., (1966): Interrelationship in European of *Ensis* – *Basteria* 30 (1) : 11-14.

Wesselingh, F.P., & P. W. Moerdijk (red.), (2010): De Fossiele schelpen van de Nederlandse kust – Nederlands Centrum voor Biodiversiteit Naturalis & KNNV Uitgeverij, Zeist

Witbaard, R., G.C.A. Duineveld, M.J.N. Bergman, H. IJ. Witte, H. IJ.,L. Groot, M.J.C. Rozenmeijer, (2015): The growth and dynamics of *Ensis directus* in the near-shore Dutch coastal zone of the North Sea. *Journal of Sea Research* 95: 95-105.

WoRMS, World Register of Marine Species, on line beschikbaar op: www.marinespecies.org

Joop Eikenboom, Guus Gulden en Henk Menkhorst

Excursies NMV 2016

De excursiecommissie van de NMV organiseert de volgende excursies:

- 15 oktober: Zoetermeer, natuurtuin. Deze excursie/inventarisatie heeft als opzet het inventariseren van verschillende biotopen in de Natuurtuin. Per biotoop gaan we een overzicht van de aangetroffen soorten opstellen. Er zit ook een populatie *Helix pomatia* (Wijngaardslak). Deze mogen niet worden verzameld. Eventueel gevonden lege huisjes zijn voor de beheerder van de Natuurtuin. Het is de bedoeling om rond 10 uur te verzamelen en rond 10.15 te starten. Contactpersoon: Anthonie van Peursen, adppeursen1951@kpnmail.nl.
- datum nog te bepalen: Velp (bij Arnhem), omgeving Hogeschool Larenstein. Contactpersoon: Gerard van der Velde, g.vandervelde@science.ru.nl.

U kunt zich aanmelden bij de contactpersoon voor de betreffende excursie. Dan wordt u persoonlijk op de hoogte gehouden zodra er meer informatie beschikbaar is.

De excursiecommissie

Anthonie van Peursen op Radio 1

Terwijl Anthonie van Peursen samen met Gab bezig was aan de monitoring voor Staatsbosbeheer in het Bentwoud werd hij benaderd of hij de volgende dag om 9 uur in Hilversum kon zijn om een goed woordje te doen voor met name naaktslakken. Via de onderstaande link is dit radiofragment te beluisteren.

<http://www.nporadio1.nl/nieuwsshow/onderwerpen/369947-weg-met-de-slak-of-toch-niet>

Muzeeaquarium Delfzijl tijdelijk gesloten

Het Muzeeaquarium in Delfzijl was gisteren voor de laatste keer geopend. Om half vijf sloot vrijwilliger Jan Kuiper voor de laatste keer de deuren van de huidige locatie. De dijkverhoging van bijna 2 meter en daardoor de verbreding van circa 30 meter zorgen ervoor dat slechts de oude munitiebunker met daarin de aquaria kunnen worden behouden. De rest van het museum incl. de schelpenexpositie wordt tijdelijk opgeslagen. Achter de huidige locatie aan de zeedijk wordt een bestaand gebouw, een voormalig zwembad, omgetoverd tot een nieuw

museum. De planning is dat de gehele operatie zo'n 9 maanden gaat duren, mits er geen tegenslagen zijn. Zie ook de Eemskrant en RTV Noord.

Met vriendelijke groeten,
Jan Kuiper

Jan Kuiper doet voor de laatste keer de deur op slot. Foto: Olav Hansen

16-18 september 2016: 1000-soortenweekend Haringvliet

In 2018 gaan de Haringvlietsluizen op een kier. Die stap willen het Wereld Natuur Fonds, Natuurmonumenten, Sportvisserij Nederland, Staatsbosbeheer, Vogelbescherming Nederland en ARK Natuurontwikkeling aangrijpen om de ooit zo unieke deltanatuur van het Haringvliet weer nieuw leven in te blazen. Vooruitlopend op de Kier werkt deze coalitie aan de ontwikkeling van getijdenlandschap rond het Haringvliet. Landbouwgrond wordt opgekocht en omgevormd tot natuur. Door oevers af te graven komt een groter deel van de natuurgebieden onder invloed van het getij en nemen slikken en platen in omvang toe. EIS Kenniscentrum Insecten is door ARK Natuurontwikkeling en het Wereld Natuur Fonds uitgenodigd om een 1000-soortendag te organiseren in het Haringvlietgebied. Deze zal plaatsvinden in het weekend van 16-18 september. Er is vergunning om de natuurgebieden te betreden. Op zaterdag zullen door SBB op twee tijdstippen bootjes ter beschikking worden gesteld voor het bereiken van de in het Haringvliet liggende platen Slijkplaat en Ventjagersplaten. Deelnemers aan deze 1000-soortendag in het Haringvlietgebied kunnen zich opgeven bij Ed Colijn van het EIS en ontvangen dan uitgebreidere info. Er bestaat (een beperkte) mogelijkheid tot overnachting.

Ed Colijn, e-mail ed.colijn@naturalis.nl

Schelpenverkoopdag in Miramar op 29 oktober

Op Zaterdag 29 oktober van 10.00-17.00 organiseert Miramar Zeemuseum weer zijn schelpenverkoopdag. Veel nieuw materiaal zal worden aangeboden.

Miramar is in Vledder, Drenthe. Zie www.miramar-zeemuseum.nl.

Met vriendelijke groet,

Dennis C. Nieweg

Conservator bestuurder

E-mail d.c.nieweg@miramar-zeemuseum.nl

Te koop aangeboden: grote schelpenverzameling, schelpenboeken en schelpenpostzegels

Het betreft een zeer omvangrijke verzameling schelpen. Het merendeel zijn tropische schelpen die gekocht zijn bij Muzee Scheveningen. Het betreft honderden schelpen in een aantal vitrinekasten en ladendozen. De kwaliteit van de schelpen is goed. Het zijn vooral recente schelpen, maar er zijn ook fossiele schelpen bij. Er is heel wat geld in deze verzameling geïnvesteerd.

Bij de schelpen zit een etiket met de naam en het land van herkomst, maar geen detailinformatie over de precieze vindplaats of de datum. Er zijn ook bijzondere en zeer grote soorten bij, zie de foto's. De collectie is opgebouwd door de heer Van der Pol, die 12 jaar geleden overleden is. De familie zoekt nu een goede bestemming voor de schelpen en de boeken. Ook de vitrinekasten kunt u er bij overnemen. De familie wil de collectie bij voorkeur in zijn geheel verkopen. De collectie bevindt zich in Dronten.

De foto's geven een goede indruk van de collectie. Onder dit bericht staat ook een boekenlijst. Er zijn ook nog postzegels met schelpen er op.

Belangstellenden kunnen contact opnemen met mevrouw Christien Bakker, telefoon 070-3931077, e-mail kruisbes@kpnplanet.nl.

Boekenlijst van Collectie van der Pol:

Angeletti, Sergio	Schelpen
Arrecgros, Defein	Schelpen
Bay, Jeffreys	The sea shells
Breazley, Mitchell	Pocket quid to shells of the world
Cherbonnier, Gustave	Natuurgids voor de kustfauna
Christensen, Jorgen Moller	Schelpen
Clayton, JM	Schelpen
Dr. Coomans en Rene Brus	Parels en parelmoer
Dance, S. Peter	Schelpen
Dance, S. Peter	2 x sea shells
Dance, S. Peter	The Encyclopedia of shells
Dance, S. Peter	The Collectors encyclopedia of shells
Delphi	Natuurgids schelpen
Eisenberg, Jerome M.	Seashells of the world
Elseviers	Elseviers gids van de zeeschelpen
Entrop, Bob	Schelpen die men vinden kan
Entrop, Bob	Schelpen vinden en herkennen
Gordon, NR	Seashells
Habe Tadashige	Shells of Japan
Hill, Leonard	Shells, treasures of the sea
Hinton, Alan	Shells of New Guinea and the Indo-Pacific
Kerstitch, Alex	Sea of Cortez Marine Investebrates
Kervels, Kees	Strand en Wad
Kummerly + Frey	Schnecken und Muscheln zum sammeln
Lamprell, Kevin	Spiny Oystershells of the world
Oliver, APH	Shells of the world + Elseviers schelpengids
Poppe, G.T. & Y. Goto	Volutes
Prud'homme van Reine, WJ	Wat vind ik aan het strand
Rehder Harald PH v.d.	Seashells
Sabelli, B	Thieme's schelpengids
Senders, Jacques R	Exotische schelpen in een oogopslag
Short and Potter	Shells of Queensland and the Great Barrier Reef
Sten, Hugh and Marquerite	The shells Schelpen
Tucker Abbott	Natuurgids schelpen van de wereldzeeën
Tucker Abbott	Shells
Tietz en Dr. Robinson	Tsitsikama shore
Wye, Kenneth R	The Encyclopedia of shells
Woodward, Fred	Shells
Zutphen, Thieme	Schelpen vinden en herkennen
<i>Andere boeken:</i>	
Fossielen, Sesam natuur handboeken	
Elseviers stenengids: stenen, mineralen en fossielen	

Strandpakket met NMV zoekkaart schelpen

De IVN Veldwinkel verkoopt strandpakketten waarin ook de zoekkaart schelpen van de NMV is opgenomen. Zo krijgen ze een bredere verspreiding. Het uitgebreide pakket bevat een garnalennet, het strandboek vol met strandactiviteiten en drie geplastificeerde zoekkaarten (Aanspoelsels, Schelpen en slakken en Schelpen van de Noordzee) om je vondsten op het strand te helpen benoemen. Met het strandpakket wordt het bezoek aan de kust een groot feest! Prijs € 27,50. Te bestellen bij:

http://winkel.ivn.nl/strandpakket.html?utm_source=IVN+webwinkel+070916&utm_medium=email&utm_campaign=IVN+webwinkel+%7C+september+2016.

Determinatiedag fossiele strandvondsten in Historyland op 9 oktober

De mollusken vormen niet de hoofdmoot, maar voor NMV-leden met een bredere interesse in fossielen is deze activiteit wellicht interessant:

Op zondag 9 oktober 2016 van 10.00-16.00 uur organiseert Historyland in samenwerking met het Natuurhistorisch Museum Rotterdam een determinatiedag voor fossiele strandvondsten. Velen hebben hun geluk beproefd op de stranden van Maasvlakte 2, Rockanje, De Zandmotor enzovoorts en hebben schitterende vondsten gedaan. Maar wat heeft u gevonden? U heeft nu de gelegenheid uw vondsten te laten determineren door deskundigen van verschillende gerenommeerde instellingen zoals Het Natuurhistorisch Museum Rotterdam, het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen uit Middelburg, het Museum Hertogsgemaal in Gewande, het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden en Deltares uit Delft. Zij zullen uw vondsten beoordelen en van informatie voorzien. Wat wordt er gedetermineerd? Fossiele skeletresten zoals tanden en botten van zoogdieren, fossiele uitwerpselen, fossiele amfibieën en reptielenresten, fossiele vogelresten, stenen- en benenartefacten, fossiele schelpen en gesteenten.

Tijdens deze determinatiedag is er ook gelegenheid de permanente expositie van Historyland te bezoeken en verschillende korte lezingen bij te wonen. Sprekers zijn naast Arie van den Ban (Historyland), Dick Mol (Natuurhistorisch Museum Rotterdam), Bram Langeveld (Natuurhistorisch Museum Rotterdam), Marc Simmelink (Historyland) en Marcel Niekus (STONE).

Entree: Volwassenen € 5,00; kinderen tot 12 jaar € 3,00. Er is ruime gratis parkeerruimte beschikbaar. Koffie, thee en versnaperingen zijn verkrijgbaar.

Adres: Educatief centrum Historyland, Ravenseweg 11c, 3223 LM Hellevoetsluis.

Tweede druk van Veldgids slakken en mossels

De KNNV veldgids van Bert Jansen was zo snel uitverkocht, dat de KNNV-uitgeverij besloten heeft een tweede druk uit te geven. In de tweede druk zijn ook wat fouten hersteld en er zijn meer verspreidingsgegevens in verwerkt. Te koop bij KNNV Uitgeverij,

<http://www.knnvuitgeverij.nl/NL/webwinkel/veldgidsen/0/114307>

Slakken eten muisje

Deze fotoreportage kreeg ik toegestuurd van Lydia Snijder.

Half augustus was ik een paar dagen bij vrienden in Drenthe. Ik vond in de tuin een dood, aangevreten muisje en ik heb het op de composthoop gegooid. Binnen de kortste keren was het bedolven onder naaktslakken en die hebben het in een kleine 2,5 dag gereduceerd tot een geraamtetje. Of ze dat ook nog hebben weggewerkt weet ik niet want ik ben toen weer naar huis gegaan.

Ik wist dat slakken aaseters zijn, heb vaak genoeg in mijn aquarium slakken dode visjes op zien eten, maar dit voelde toch anders...

Lydia Snijder
Rotterdam, augustus 2016

Uit de media

Nieuwe zeenaaktslak in Nederland: Gekrulde vlokslak

De Grote vlokslak (*Aeolidia papillosa*) is een zeer algemeen voorkomende zeenaaktslak in Nederland. De soort is van Zeeland tot aan de Waddeneilanden te vinden op zowel hard als zacht substraat. Recent is gebleken dat de naam Grote vlokslak in Europa eigenlijk is gebruikt voor twee soorten. Dat hebben Kienberger en de andere wetenschappers aangetoond met behulp van DNA-onderzoek. Zij beschreven een soort die nieuw was voor de wetenschap: *Aeolidia filomenae*. In het onderzoek zijn ook exemplaren uit Nederland gebruikt. Het is dus zeker dat in Nederland naast de Grote vlokslak, *Aeolidia papillosa*, ook *Aeolidia filomenae* voorkomt. Voor deze nieuwe slak is de Nederlandse naam Gekrulde vlokslak voorgesteld.

Vlokslaksoort met de kenmerken van een Gekrulde vlokslak. De cerata zijn afgeplat en breder aan de basis. Verder staan de cerata in duidelijke rijen.

Vlokslaksoort met kenmerken van de Grote vlokslak. De cerata zijn rond, van gelijke dikte, en vormen warrige rijen.

Foto's: Marion Haarsma

Bron: Natuurbericht dd 14 augustus 2016, geschreven door Brendan Oonk & Luna van der Loos, beiden [Stichting ANEMOON](#); [De Biologische Werkgroep van de NOB](#). Zie: https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?utm_source=newsletter&utm_medium=e-mail&utm_campaign=user-mailing&msg=22911

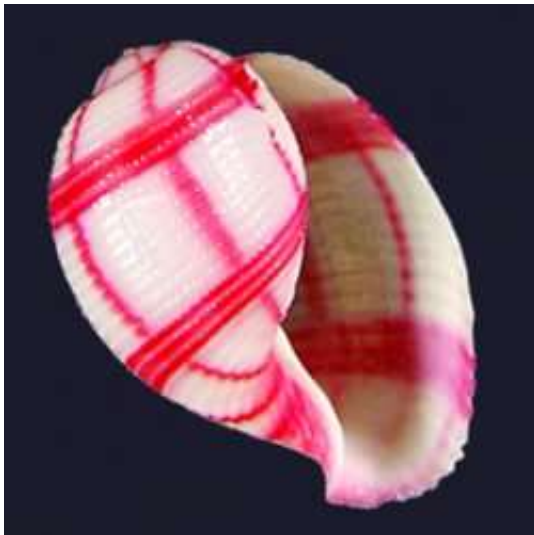
Strandwerkgroep struint strand af op zoek naar dieren en wieren

In de Provinciale Zeeuwse Courant van 5 augustus 2016 staat een leuk artikel met foto over de strandwerkgroep Neeltje Jans. Op dit artikel zit copyright, zodat we het hier niet af mogen drukken. U kunt het wel lezen op: <http://www.pzc.nl/regio/schouwen-duiveland/strandwerkgroep-struint-strand-af-op-zoek-naar-dieren-en-wieren-1.6245182>

Gems of the Sea: Guido Poppe Collection in Houston Museum of Natural Science in Texas

The Philippines consists of over 7,500 islands in Southeast Asia, totaling a land area of approximately 116,000 square miles, and giving the Philippines the longest coastlines of any nation in the world. The Philippine archipelago is known to possess some of the richest marine biodiversity in the world. Along with their unparalleled diversity among the species,

marine mollusks from this area are of great interest to science for their peculiar interactions and adaptations in their marine environment.

The world-class Guido T. Poppe Collection of Philippine Mollusks is the latest acquisition to the HMNS collections. It is the most extensive and complete assemblage of marine mollusks from a single Indo-Pacific region. The Poppe Collection consists of over 25,000 fully documented specimens, which include corresponding scientific collecting and meta data, photographs and shared copyrights. Over 6,250 species are represented in the collection, which includes more than 10% of the known marine mollusk species worldwide. The specimens in the collection acquired by HMNS were selected from a larger collection of about 3 million shells for

their scientific importance and breathtaking beauty.

Guido T. Poppe of Belgium is a noted malacologist whose scientific collections are on display at top museums around the world. For his contribution to marine biology, Poppe has received appointments by National Museum of Natural History in Paris and the Royal Belgian Institute of Natural Sciences.

Bron en meer info op: <http://www.hmns.org/exhibits/upcoming-exhibitions/gems-of-the-sea-the-guido-t-poppe-collection/>

World's Largest Slug is Bigger, Slimier, and Way Cooler Than You'd Imagine

How large would a slug have to grow in size before you were convinced it was either a.) an actual mutant or b.) a creature from an alien planet? Just yesterday I would have answered that question by saying any slug over a foot in length would have been enough to set my imagination off and running. However, that was before I got a glimpse of this very real, very earth-born, very large black sea slug that can be found off the California coast.

We first came across this video from the YouTube channel Brave Wilderness over at LaughingSquid, and in this episode host Coyote Peterson was joined by tide pool expert Aron Sanchez in search of the massive Black Sea Hare, the "largest sea slug on the planet."

The slugs come to the shores of the Pacific coast in California "in abundance" to lay their eggs, and they can grow to nearly three feet in size and up to 30 pounds in weight. As Peterson noted, they are even slimier than they look, so even though they might be safe to pick up (they don't bite and they aren't toxic), you might not want to if you suffer from a severe case of "ickyness."

I can't stop staring at this thing. I mean, it's not only huge, as though it spent some time under some gamma rays or in a vat of toxic waste, it's also so dark in color. Everything about this looks like it was imagined by a science fiction writer, and not like a real creature swimming around the Pacific.

But not only are they real, they are spectacular...even if they are slimy.

Bron: <http://nerdist.com/worlds-largest-slug-is-bigger-slimier-and-way-cooler-than-you-d-imagine/>

Foto: Brave Wilderness

Met dank aan Frank Wesselingh voor de tip.

Struikelen over stadse fossielen

Wie wel eens op Hoog Catharijne in Utrecht komt, heeft vast gezien dat daar allerlei fossielen in de vloertegels zitten, ook van mollusken. Uit het volgende bericht blijkt dat er in Utrecht nog veel meer te zien valt op dit vlak.

Wie last-minute naar een subtropisch strand wil reizen, hoeft helemaal geen vliegticket te boeken. Een treinretourtje Utrecht is genoeg. Door die stad loopt namelijk een van de wandelroutes die geoloog Hans Oude Nijhuis heeft uitgestippeld in zijn boek *Steengoeie Wandelingen*. In het boek zijn meerdere stadswandelingen te vinden langs mooie natuurstenen gevels en fossielen. Zo zit de Domtoren vol vulkanisch gesteenten en vol kalksteen dat barst van de schelpen. En zelfs in de stoepranden van de binnenstad zijn geologische schatten te vinden: exotische koraalriffen met versteende honingraatkoralen en zeeliebestengels.

Samen met Oude Nijhuis brengt Vroege Vogels een bezoekje aan het miljoenen jaren oude Utrechtse strand (terug te luisteren via uitzending gemist). Oude Nijhuis organiseert ook geologische excursies door Utrecht. Kijk voor meer informatie op site van steengoedewandelingen.nl.

Bron: Nieuwsbrief Vroege Vogels dd 26 augustus 2016
<http://vroegevogels.vara.nl/nieuws/struikelen-over-stadse-fossielen>